Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 13. septembra 2018 * [i]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právo obchodných spoločností – Boj proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách – Smernica 2011/7/EÚ – Článok 6 ods. 1 a 3 – Náhrada nákladov na vymáhanie pohľadávky – Náklady upomienok zaslaných z dôvodu omeškania dlžníka s platbou“

Vo veci C-287/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Okresního soudu v Českých Budějovicích (Česká republika) z 10. marca 2017 a doručený Súdnemu dvoru 19. mája 2017, ktorý súvisí s konaním:

Česká pojišťovna a. s.

proti

WCZ, spol. s r. o.

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predseda deviatej komory C. Vajda, sudcovia K. Jürimäe a C. Lycourgos (spravodajca),

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Európska komisia, v zastúpení: Z. Malůšková, M. Patakia a D. Kukovec, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. mája 2018,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 6 ods. 1 a 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. EÚ L 48, 2011, s. 1).

* Jazyk konania: čeština.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi spoločnosťami Česká pojišťovna, a. s. a WCZ, spol. s r. o. týkajúceho sa náhrady nákladov vyplývajúcich z upomienok, ktoré prvá z nich zaslala spoločnosti WCZ z dôvodu oneskorenej platby dlžného poistného pred podaním žaloby o zaplatenie tohto poistného.

Právny rámec

Právo Únie

3 Odôvodnenia 12, 19 a 20 smernice 2011/7 uvádzajú:

„(12) Oneskorená platba predstavuje porušenie zmluvy, ktoré sa v dôsledku nízkych alebo žiadnych účtovaných úrokov z omeškania a/alebo zdĺhavých konaní o náhradu škody vo väčšine členských štátov stáva finančne atraktívnym pre dlžníkov. Na odvrátenie tohto trendu a odradenie od oneskorených platieb je potrebná rázna zmena smerom ku kultúre včasných platieb vrátane toho, že vylúčenie práva na účtovanie úroku by sa malo vždy považovať za značne nevýhodnú zmluvnú podmienku alebo obchodnú praktiku. Takáto zmena by takisto mala zahŕňať zavedenie konkrétnych ustanovení o lehotách splatnosti a náhrade nákladov vzniknutých veriteľovi a okrem iného by tiež mala znamenať, že vylúčenie práva na náhradu nákladov na vymáhanie by sa malo považovať za značne nevýhodné, ak sa nepreukáže opak.

…

(19) S cieľom odradiť od oneskorených platieb je potrebné, aby veritelia dostali spravodlivú náhradu nákladov na vymáhanie, ktoré im vznikli v dôsledku oneskorenej platby. Náklady na vymáhanie by mali takisto zahŕňať náklady na vymáhanie administratívnych nákladov a náhradu za interné náklady, ktoré vznikli v dôsledku oneskorenej platby, pre ktoré by sa mala v tejto smernici stanoviť paušálna minimálna suma, ktorá sa môže kumulovať spolu s úrokom z omeškania. Náhradou v podobe paušálnej sumy by sa mali obmedziť administratívne a interné náklady spojené s vymáhaním. Náhrada nákladov na vymáhanie by sa mala určiť bez toho, aby boli dotknuté vnútroštátne ustanovenia, na základe ktorých môže vnútroštátny súd priznať náhradu veriteľovi pre akúkoľvek ďalšiu škodu súvisiacu s oneskorenou platbou dlžníka.

(20) Okrem nároku na zaplatenie paušálnej sumy na pokrytie interných nákladov na vymáhanie by veritelia takisto mali mať nárok na náhradu ostatných nákladov na vymáhanie, ktoré im vzniknú v dôsledku oneskorenej platby dlžníka. Takéto náklady by mali zahŕňať najmä náklady, ktoré vznikli veriteľom v dôsledku využitia služieb právnika alebo spoločnosti na vymáhanie pohľadávok.“

4 Článok 6 tejto smernice, nazvaný „Náhrada nákladov na vymáhanie“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že sa úrok z omeškania stane splatným v rámci obchodných transakcií v súlade s článkom 3 alebo 4, bol veriteľ oprávnený získať od dlžníka minimálne paušálnu sumu vo výške 40 [eur].

2. Členské štáty zabezpečia, aby paušálna suma uvedená v odseku 1 bola splatná bez potreby upozornenia a bola náhradou za vlastné náklady veriteľa na vymáhanie.

3. Veriteľ je oprávnený od dlžníka požadovať okrem paušálnej sumy uvedenej v odseku 1 primeranú náhradu všetkých [všetkých ostatných – *neoficiálny preklad*] nákladov na vymáhanie presahujúcich túto paušálnu sumu a vzniknutých v dôsledku dlžníkovho omeškania s platbou. Tieto náklady by mohli zahŕňať náklady vzniknuté okrem iného v dôsledku využitia služieb právnika alebo spoločnosti na vymáhanie dlhov.“

České právo

5 § 369 ods. 1 posledná veta zákona č. 513/1991 Sb. Obchodní zákonník v znení zákona č. 179/2013 Sb. uvádza:

„Veriteľ má okrem úrokov z omeškania aj nárok na náhradu minimálnej výšky nákladov spojených s uplatnením svojej pohľadávky v rozsahu a za podmienok stanovených nariadením vlády.“

6 § 3 nariadenia vlády č. 351/2013 Sb. ktorým sa určuje výška úrokov z omeškania a nákladov spojených s uplatnením pohľadávky, určuje odmena likvidátora, likvidačného správcu a člena orgánu právnickej osoby menovaného súdom a upravujú niektoré otázky Obchodného vestníka, verejných registrov právnických a fyzických osôb a evidencia zvereneckých fondov a evidencia údajov o skutočných vlastníkoch, stanovuje:

„Ak ide o vzájomný záväzok podnikateľov… minimálna výška nákladov spojených s uplatnením každej pohľadávky je 1 200 Kč [približne 46 eur].“

7 § 121 ods. 3 zákona č. 40/1964 Sb. Občiansky zákonník stanovuje:

„Príslušenstvom pohľadávky sú úroky, úroky z omeškania, poplatok z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.“

8 § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Sb. občiansky súdny poriadok znie takto:

„Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.“

9 Podľa § 142a ods. 1 uvedeného zákona:

„Žalobca, ktorý mal v konaní o splnenie povinnosti úspech, má právo na náhradu trov konania proti žalovanému iba vtedy, ak žalovanému v lehote najmenej 7 dní pred podaním návrhu na začatie konania zaslal na adresu na doručovanie, prípadne na poslednú známu adresu výzvu na plnenie.“

Skutkové okolnosti vo veci samej a prejudiciálna otázka

10 Česká pojišťovna a WCZ uzavreli 7. novembra 2012 poistnú zmluvu s účinnosťou od rovnakého dátumu.

11 Listom z 10. marca 2015 upozornila Česká pojišťovna spoločnosť WCZ o zániku poistnej zmluvy k 25. februáru 2015 z dôvodu neuhradenia poistného a požiadala ju o úhradu dlžného poistného za obdobie od 7. novembra 2014 do 25. februára 2015 vo výške 1 160 Kč (približne 44 eur). Česká pojišťovna zaslala spoločnosti WCZ pred podaním žaloby na vnútroštátny súd celkovo štyri upomienky.

12 Česká pojišťovna sa na uvedenom súde domáha, aby bola spoločnosti WCZ uložená povinnosť zaplatiť uvedenú čiastku 1 160 Kč (približne 44 eur) zvýšenú o zákonné úroky z omeškania za obdobie od 25. februára 2015 do dátumu uhradenia dlžného poistného, a tiež povinnosť zaplatiť náklady spojené s vymáhaním jej pohľadávky vo výške vo výške 1 200 Kč (približne 46 eur). Česká pojišťovna navyše požaduje, aby jej WCZ nahradila trovy konania.

13 Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že článok 6 smernice 2011/7 bol prebratý prostredníctvom § 3 nariadenia vlády č. 351/2013 Sb. a že podľa českého práva sú príslušenstvom pohľadávky úroky, úroky z omeškania a náklady spojené s jej uplatnením.

14 Vnútroštátny súd najprv konštatoval, že vnútroštátne právo ukladá súdom, aby ako súčasť trov konania priznávali aj náklady spojené s jednou upomienkou, ktorú žalobca zašle žalovanému pred podaním žaloby a následne si položil otázku, či má byť okrem nároku na paušálnu náhradu výdavkov na vymáhanie pohľadávky podľa článku 6 smernice 2011/7 priznaná aj náhrada nákladov súvisiacich s upomínaním podľa vnútroštátnych procesných predpisov. Uvedený súd totiž uvádza, že podľa odôvodnenia 19 tejto smernice má paušálna náhrada podľa jej článku 6 pokrývať práve náklady veriteľa súvisiace s upomínaním. Podľa vnútroštátneho súdu z toho vyplýva, že súčasným priznaním tak náhrady podľa uvedeného článku 6, ako aj náhrady podľa vnútroštátnych procesných predpisov by mohol žalobca získať rovnakú náhradu dvakrát.

15 Takáto otázka je podľa neho v rámci veci prebiehajúcej pred vnútroštátnym súdom kľúčová, keďže Česká pojišťovna požaduje paušálnu náhradu vo výške 1 200 Kč (približne 46 eur) podľa § 3 nariadenia vlády č. 351/2013 Sb. a článku 6 smernice 2011/7, pričom požaduje aj náhradu nákladov zastúpenia vrátane náhrady nákladov súvisiacich s upomínaním pred podaním žaloby podľa vnútroštátneho práva.

16 Za týchto podmienok Okresní soud v Českých Budějovicích (Česká republika) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Má sa článok 6 ods. 1 a 3 [smernice 2011/7] vykladať v tom zmysle, že ukladá súdu povinnosť priznať úspešnému žalobcovi v spore o zaplatenie pohľadávky z obchodnej transakcie vymedzenej v článku 3 alebo článku 4 uvedenej smernice sumu 40 eur (alebo ekvivalent v národnej mene) a zároveň náhradu trov súdneho konania, a to vrátane náhrady nákladov na upomínanie žalovaného pred podaním žaloby vo výške stanovenej procesnými predpismi členského štátu?“

O prejudiciálnej otázke

17 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 6 smernice 2011/7 vykladať v tom zmysle, že veriteľovi, ktorý sa domáha priznania náhrady nákladov upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu omeškania dlžníka s platbou, priznáva právo získať okrem nároku na paušálnu sumu vo výške 40 eur stanovenú v odseku 1 tohto článku aj primeranú náhradu v zmysle odseku 3 rovnakého článku.

18 Na úvod je potrebné poznamenať, že článok 6 smernice 2011/7 má zabezpečiť náhradu nákladov veriteľa na vymáhanie v prípade, že sa úrok z omeškania stane splatným podľa tejto smernice. Okrem toho z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že článok 6 smernice 2011/7 bol do českého práva prebratý prostredníctvom § 3 nariadenia vlády č. 351/2013 Sb., ktorým sa paušálna suma podľa článku 6 ods. 1 tejto smernice stanovila na 1 200 Kč (približne 46 eur).

19 V prvom rade je potrebné uviesť, že zo znenia článku 6 smernice 2011/7 nevyplýva, že by náklady veriteľa súvisiace s upomínaním, ktoré mu vznikli pri domáhaní sa uhradenia jeho pohľadávky, nemohli byť nahradené nad rámec paušálnej sumy 40 eur stanovenej v odseku 1 tohto článku 6.

20 Uvedený odsek 1 totiž odkazuje iba na právo veriteľa získať minimálne paušálnu sumu vo výške 40 eur. Okrem toho odsek 2 uvedeného článku 6 stanovuje členským štátom povinnosť zabezpečiť, jednak aby bola táto paušálna suma splatná automaticky, aj bez potreby upomínania veriteľa, a jednak aby pokrývala náklady veriteľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s vymáhaním. Týmto spôsobom tieto ustanovenia nezavádzajú žiadne rozlišovanie medzi týmito nákladmi.

21 Pokiaľ ide o odsek 3 rovnakého článku 6, toto ustanovenie stanovuje, že veriteľ je oprávnený od dlžníka požadovať okrem paušálnej sumy uvedenej v odseku 1 tohto článku primeranú náhradu všetkých ostatných nákladov na vymáhanie presahujúcich uvedenú sumu.

22 V tejto súvislosti je potrebné uviesť jednak to, že úmyslom normotvorcu Únie bolo použitím formulácie „presahujúcich túto… sumu“ v článku 6 ods. 3 smernice 2011/7 zdôrazniť, že predmetom primeranej náhrady nákladov na vymáhanie, a to bez ohľadu na ich povahu, môžu byť náklady presahujúce sumu 40 eur.

23 Okrem toho, hoci je pravda, že francúzske znenie článku 6 ods. 3 smernice 2011/7 sa vzťahuje na „iné“ („autres“) náklady na vymáhanie, pričom takéto vymedzenie by mohlo viesť k záveru, že ide o náklady na vymáhanie odlišnej povahy, ako sú náklady uvedené v odseku 1 tohto článku, je potrebné uviesť, že osobitne grécke, anglické, talianske a holandské znenie tohto ustanovenia nepodporujú tento výklad, keďže namiesto výrazu „iné“ používajú v jednotlivých prípadoch výrazy „opoiadipote schetika ypoloipomena“, „any“, „ogni“ a „alle“.

24 Podľa ustálenej judikatúry sa pritom formulácia použitá v niektorom z jazykových znení ustanovenia práva Únie nemôže chápať ako jediný základ na výklad tohto ustanovenia, či v tejto súvislosti považovať za ustanovenie, ktoré má prednosť pred inými jazykovými zneniami. Ustanovenia práva Únie sa totiž musia vykladať a uplatňovať jednotným spôsobom s prihliadnutím na znenia vyhotovené vo všetkých jazykoch Európskej únie (rozsudok zo 6. júna 2018, Tarragó da Silveira, C-250/17, EU:C:2018:398, bod 20).

25 V druhom rade je potrebné zdôrazniť, že pokiaľ ide o účel smernice 2011/7, jej cieľom je boj proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách, pričom toto omeškanie predstavuje podľa odôvodnenia 12 tejto smernice porušenie zmluvy, ktoré sa osobitne v dôsledku nízkych alebo žiadnych účtovaných úrokov z omeškania stáva finančne atraktívnym pre dlžníkov (rozsudok zo 16. februára 2017, IOS Finance EFC, C-555/14, EU:C:2017:121, bod 24).

26 Z toho vyplýva, že cieľom uvedenej smernice je účinná ochrana veriteľov proti takýmto oneskoreným platbám (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. decembra 2016, Nemec, C-256/15, EU:C:2016:954, bod 50). Takáto ochrana si vyžaduje, aby bola veriteľovi poskytnutá čo najúplnejšia náhrada jeho nákladov na vymáhanie, a to s cieľom odradiť od takýchto oneskorených platieb.

27 Tomuto cieľu by odporovalo, ak by bol článok 6 smernice 2011/7 vykladaný tak, že toto ustanovenie bráni priznaniu náhrady nákladov upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu omeškania dlžníka s platbou, ktorá presahuje sumu 40 eur, hoci výška týchto nákladov presahuje túto paušálnu sumu.

28 Je potrebné tiež pripomenúť, že smernica 2011/7 nahradila smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2000/35/ES z 29. júna 2000 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách (Ú. v. ES L 200, 2000, s. 35; Mim. vyd. 17/001, s. 226), ktorej článok 3 ods. 1 písm. e) stanovoval, že veriteľ je oprávnený od dlžníka požadovať primeranú náhradu všetkých svojich opodstatnených nákladov na vymáhanie vzniknutých v dôsledku dlžníkovho omeškania.

29 Keďže nič nenaznačuje, že by normotvorca Únie chcel prijatím smernice 2011/7 znížiť ochranu, ktorú veriteľom poskytovala smernica 2000/35, bolo by nekoherentné domnievať sa, že podľa smernice 2011/7 môže veriteľ získať len náhradu nákladov upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu omeškania dlžníka s platbou, ktorá nepresahuje sumu 40 eur, napriek tomu, že výška týchto nákladov predstavuje vyššiu sumu, hoci na základe smernice 2000/35 mohol z tohto dôvodu získať primeranú náhradu nákladov predstavujúcu prípadne aj vyššiu sumu.

30 Zároveň je však potrebné spresniť, že keďže náhrada stanovená v článku 6 ods. 3 smernice 2011/7 musí byť primeraná, táto náhrada nemôže pokrývať ani tú časť uvedených nákladov, ktorá už je zohľadnená v rámci paušálnej sumy 40 eur stanovenej v odseku 1 tohto článku, ani náklady, ktoré sa vzhľadom na všetky okolnosti danej veci javia ako neprimerané.

31 Tak zo znenia článku 6 smernice 2011/7, ako aj z cieľa tejto smernice teda vyplýva, že toto ustanovenie sa má vykladať v tom zmysle, že veriteľovi, ktorý sa domáha priznania náhrady nákladov upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu omeškania dlžníka s platbou, umožňuje získať okrem paušálnej sumy vo výške 40 eur aj primeranú náhradu tej časti týchto nákladov, ktorej suma presahuje výšku tejto paušálnej náhrady.

32 Tento záver nemôže spochybniť ani zohľadnenie odôvodnení 19 a 20 smernice 2011/7.

33 Je totiž potrebné uviesť, že odôvodnenie právneho aktu Únie nemá záväznú právnu silu a nemožno sa ho dovolávať ani na účel výnimky z ustanovení dotknutého aktu, ani s cieľom výkladu jeho ustanovení, ktorý je zjavne v rozpore s ich znením (rozsudok z 19. júna 2014, Karen Millen Fashions, C-345/13, EU:C:2014:2013, bod 31).

34 Okrem toho z odôvodnenia 19 ani z odôvodnenia 20 smernice 2011/7 v žiadnom prípade nevyplýva, že by sa paušálna suma uvedená v článku 6 ods. 1 tejto smernice mala považovať za maximálnu sumu, ktorú možno priznať veriteľovi ako náhradu jeho nákladov vyplývajúcich z upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu jeho omeškania s platbou alebo všeobecnejšie interných alebo administratívnych nákladov na vymáhanie.

35 V tejto súvislosti je konkrétnejšie potrebné uviesť, že ako uviedol generálny advokát v bode 40 svojich návrhov, hoci z anglického a francúzskeho znenia odôvodnenia 20 smernice 2011/7 sa zdá, že nárok na paušálnu náhradu je vyhradený výlučne na pokrytie interných nákladov na vymáhanie (*fixed sum to cover internal recovery costs*), a to v protiklade k „iným“ nákladom na vymáhanie (*other recovery costs they incur*), takéto formálne rozlišovanie medzi internými a „inými“ nákladmi na vymáhanie sa neobjavuje v iných jazykových zneniach rovnakého odôvodnenia, ako je talianske (*diritto al pagamento di un importo forfettario per coprire i costi interni… esigere anche il risarcimento delle restanti spese di recupero sostenute*) alebo holandské znenie (*het recht op betaling van een vast bedrag ter dekking van interne invorderingskosten… recht hebben op terugbetaling van de overige invorderingskosten die ontstaan*).

36 Okrem toho ani skutočnosť, že podľa odôvodnenia 19 smernice 2011/7 by táto smernica mala stanoviť minimálnu paušálnu sumu pre vymáhanie administratívnych nákladov a náhrady za interné náklady, ktoré vznikli v dôsledku oneskorenej platby, nevylučuje, že veriteľovi možno poskytnúť primeranú náhradu týchto nákladov, ak je táto minimálna paušálna suma nedostatočná.

37 Okrem toho, hoci je pravda, že uvedené odôvodnenie spresňuje, že náhradou v podobe paušálnej sumy by sa mali obmedziť administratívne a interné náklady spojené s vymáhaním, toto konštatovanie je potrebné chápať vzhľadom na toto odôvodnenie v jeho celistvosti. Z toho vyplýva, že normotvorca Únie chcel týmto spresnením len zdôrazniť, že automatická povaha paušálnej náhrady škody vo výške 40 eur predstavuje motiváciu pre veriteľa, aby svoje náklady na vymáhanie obmedzil na túto sumu, avšak zároveň bez toho, aby vylúčil, že tento veriteľ môže prípadne získať aj vyššiu primeranú náhradu, ktorá však nebude automatická.

38 Z toho, čo bolo uvedené, vyplýva, že na položenú otázku je potrebné odpovedať tak, že článok 6 smernice 2011/7 sa má vykladať v tom zmysle, že veriteľovi, ktorý sa domáha priznania náhrady nákladov upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu omeškania dlžníka s platbou, priznáva právo získať na tomto základe okrem nároku na paušálnu sumu vo výške 40 eur stanovenú v odseku 1 tohto článku aj primeranú náhradu v zmysle odseku 3 rovnakého článku, pokiaľ ide o časť týchto nákladov presahujúcu túto paušálnu sumu.

O trovách

39 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol takto:

Článok 6 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2011/7/EÚ zo 16. februára 2011 o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách sa má vykladať v tom zmysle, že veriteľovi, ktorý sa domáha priznania náhrady nákladov upomienok zaslaných dlžníkovi z dôvodu omeškania dlžníka s platbou, priznáva právo získať na tomto základe okrem nároku na paušálnu sumu vo výške 40 eur stanovenú v odseku 1 tohto článku aj primeranú náhradu v zmysle odseku 3 rovnakého článku, pokiaľ ide o časť týchto nákladov presahujúcu túto paušálnu sumu.

Podpisy

i — Znenie kľúčových slov tohto textu bolo po jeho sprístupnení na internete predmetom lingvistickej zmeny.